

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 17 (60)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК 37

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр.:наук. зап. Рівнен. держ. гуман. ун-ту. Вип. 17 (60) / Рівнен. держ. гуман. ун-т; [редкол.: В.В.Вербець, М.С.Янцур, І.Д.Бех та ін.]. — Рівне: РДГУ, 2017. — 332 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем гуманітарної парадигми сучасної освіти, дидактики новітньої школи, соціалізації та ресоціалізації в освітньому просторі, компетентнісної підготовки педагога та використання інноваційних освітніх технологій у дошкільній, загальноосвітній, професійній і вищій освіті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів, вчителів, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних, загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 29.06.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

- К.: Vud. dim «Kyuevo-Mogylyanska academia», 2004. – 224 s. Ch, 2: Teorii ta metody sotcialnoyi roboty.
3. Dearling A. The Social Welfare Word Book / A. Dearling. – Trowgbridge: Longman. – 203 p.
4. Hamilton G. Theory and Practice of Social Casework / G. Hamilton. – Columbia University Press: New York. (2nd ed.), 1951.
5. Perlman H.H. Social Casework: A Problem-solving Process / H.H. Perlman. – The University of Chicago Press, Chicago, 1957. – 267 p.
6. Rengasamy S. Social Case Work [Elektronnyy resurs]. – Rezhum dostupu: <https://www.scribd.com/doc/47237362/Social-Case-Work-Working-with-Individuals>. – Zagol. z ekranu. – Mova angl.

А.И. СЛОЗАНСКАЯ. ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ К ПРИМЕНЕНИЮ «CASEWORK» КАК МЕТОДА СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ В ОБЩЕСТВЕ

В статье осуществлен анализ основных подходов к трактовке «casework»; определены цели, особенности применения «casework» в индивидуальной работе с клиентами на уровне объединенной территориальной общины (ОТГ). Установлено, что в основе метода «casework» лежит теория 5 П, реализация метода предполагает 5-этапную работу социального работника. Раскрыты базовые принципы, теоретические подходы данного метода. Охарактеризован «план вмешательства» и «план ухода»; раскрыты основные подходы к пониманию административной модели и модели интенсивного ухода; освещены знания, умения и навыки, которыми социальный работник должен обладать для применения «casework». Определены учебные курсы, овладение которых поможет будущим социальным работникам сформировать соответствующие компетентности для применения данного метода.

Ключевые слова: «casework», ведение случая, методы социальной работы, территориальная община, социальный работник.

H.I. SLOZANSKA. TRAINING OFFUTURE SOCIAL WORKERS FOR USING OF “CASEWORK” IN LOCAL COMMUNITIES

The articles dedicated to the analyzes of the main approach esto the interpretation of “casework”; it is defined the purpose, the necessity of its using and its features in individual work with clients at the level of united local community (ULC). It is established that «casework» is based on the theory of 5 P and its implementation involves a 5-phased work of social worker. The article deals with basic principles, theoretical approaches that underpin the process of this method applying. It is determined the term “intervention plan” and “care plan” that underlie the intervention; it is pointed out the basic approaches to understanding the administrative and intensive care models of the «casework», the peculiarities of their application in different types of work with clients of ULC; it is highlighted the knowledge and skills that social worker should have for effectively using of «casework» with a client. Based on analysis of the curriculum of the specialty “Social work” at Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University it was defined courses, which help the future social workers to establish appropriate competence for applying of this method.

Key words: «casework», social work methods, local community, social worker.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф., член-корреспондент АПСН І.В. Малафійк.

Одержано редакцією 11.05.2017 р.

УДК: [37. 013. 42 - 051: 159. 955. 4]: 792

І.Б. ЛЕВЧУК

РЕФЛЕКСІЙНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТЕАТРУ В ПРОФІЛАКТИЧНО-КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

У науковій статті проаналізовано особливості організації та діяльності соціально-психологічного театру. Закцентовано на ролі рефлексійного впливу соціально-психологічного театру в профілактичній та корекційній роботі соціального педагога. Виокремлено, що завдяки рефлексії, яка супроводжує театральну гру, її учасник отримує ефективні інструменти власної корекції особистих поведінкових стереотипів.

Ключові слова: соціально-психологічний театр, рефлексія, форум-театр, соціальний педагог, профілактично та корекційна діяльність.

Важливе значення у вихованні особистості належить інноваційним формам роботи, однією з яких є створення та діяльність соціально-психологічного театру, що активно формує суспільно-психологічний ідеал, демонструючи його у вигляді певних образів, з допомогою яких соціально-психологічні ідеї, моральні норми, життєві цінності перетворюються в особистий досвід людини, органічні набутки її характеру. Особливо вагомий виховний потенціал має театральне мистецтво, в якому життя відтворюється живою, конкретною людською дією. Сила емоційно-почуттєвого та ідейно-психологічного впливу театральної гри робить її одним із найефективніших соціально-педагогічних та психологічних засобів формування ціннісних орієнтацій підлітків, створення умовної реальності, в якій підлітки вчаться визначати і розвивати свої потреби, інтереси, загальну спрямованість життєвого шляху. Тому організація в навчальному закладі соціально-психологічного театру як засобу здійснення соціально-профілактичної, корекційної та виховної роботи є досить актуальною. [7].

У зв'язку з цим метою нашої наукової розвідки є аналіз процесу створення та організацій соціально-психологічного театру, зокрема його рефлексійний вплив в роботі соціального педагога.

Значними для аналізу організації та здійснення профілактичної, корекційно-розвивальної діяльності соціально-

психологічного театру є наукові праці Безпалько О.В., Гук Л.О., Жеребньової Л.В., Заверико Н.В., Клочан Ю.В., Козубенко Т.Г., Танцюри Л.О. [1; 10; 4; 5; 6; 7; 9]. Аналізу умов формування рефлексійних умінь присвячено роботи сучасних науковців: Герасимової О.І., Куєви Давіли Луїс Сократес [2; 8].

Відомо, що методи соціально-педагогічної роботи – це сукупність прийомів і способів, які використовуються для стимулювання розвитку потенційних можливостей особистості, конструктивної діяльності щодо зміни несприятливої життєвої ситуації чи розв'язання проблем та досягнення різноманітних професійних завдань соціального педагога [1, 43]; форми соціально-педагогічної роботи – варіанти організації взаємодії соціального педагога із соціальними суб'єктами, спрямовані на створення умов для позитивної активності дітей та молоді, вирішення відповідних завдань соціалізації, надання допомоги та підтримки [5, 122].

Беручи до уваги, що феномен “рефлексія” в освіті розглядається як можливий варіант людини і людства систематизувати процес пізнання і самопізнання, то у цьому сенсі рефлексія розглядається як засіб дослідження у різних сферах пізнання людини. Як зазначає Герасимова О. І., пізнання самого себе здійснюється не тільки через оцінку своїх знань, здатностей та інших рис особистості, а й через оцінку того, як людина сприймається зі сторони й виглядає в очах інших людей. [2]. Це не лише знання і розуміння іншого, а знання того, як інший розуміє свого партнера; своєрідний подвоєний процес дзеркального відображення, змістом якого є відтворення власного внутрішнього світу, в якому, своєю чергою, відображається внутрішній світ іншого [8, 11-12].

Виправленню негативних рис особистості учнів, формуванню ефективних моделей поведінки та отриманню досвіду соціальної взаємодії сприяють групові форми роботи. Дієвими у профілактичній та корекційній роботі соціального педагога є соціально-педагогічний театр, форум-театр, плейбек-театр. [6, 77]. Соціально-психологічний театр являє собою ефективну методику групової корекційно-розвивальної та профілактичної роботи зі школярами, оскільки передбачає інтерактивну роботу в групі, “пошук в рамках запропонованої вистави разом із учасниками ... шляхів вирішення проблеми чи виходу зі складної життєвої ситуації” з метою надання особистості “інформації та набуття навичок вирішення проблеми ... з використанням досвіду інших людей та з підключенням можливостей власного емоційного інтелекту” [10, 7].

Враховуючи те, що соціально-психологічний театр (СПТ) – це одна з інтерактивних методик в роботі соціального педагога, можемо виокремити декілька завдань, що реалізуються в процесі його організації. Зокрема: формування і розвиток у дітей навичок спілкування і міжособистісної взаємодії; активне формування соціально-психологічного ідеалу, вираження його у вигляді певних психологічних образів, за допомогою яких соціально-психологічні ідеї, моральні норми, життєві цінності перетворюються в особистісний досвід людини; розвиток децентралізації (здатність подолати свій егоцентризм, прийняти в розрахунок інші можливі точки зору); розвиток емоційного (сенсорного) досвіду; здійснення профілактики особистісних девіацій та соціальних проблем. Мета роботи СПТ: корекція поведінки учнів “групи ризику”; допомога підліткам щодо адаптації в соціумі; формування навичок здорового способу життя; профілактика правопорушень серед учнівської молоді; боротьба з негативними проявами в молодіжному середовищі; формування активної життєвої позиції. [3].

Суб'єкт соціально-психологічного театру – група. Тема – групова тема. Мета – “навчання плюс дії, спрямовані на творчі особистісні та соціальні зміни за межами аудиторії”. Театр сіє зерно змін, дивиться в підґрунтя проблеми, в якому наші колективні корені формуються чи деформуються. Соціально-психологічний театр, як і драмотерапію, називають методом запобігання і лікування. [4, 15]

Важливою умовою роботи театру як засобу формування ціннісних орієнтацій, утвердження здорового способу життя є вдосконалення змісту діяльності театру, створення нових програм відповідно до проблем молодіжного середовища, їхнього світосприйняття і переживання життєвих ситуацій. Принципами діяльності СПТ є: цілеспрямоване створення емоційно-збагачених виховних ситуацій; особистісно-розвивальне спілкування; використання співпереживання, що передбачає розвиток у підлітків емоцій і почуттів; систематичний аналіз власних та чуттєвих вчинків. [9].

Головною особливістю вистави соціально-психологічного театру є те, що вона – наслідок систематичної корекційно-розвивальної роботи з дітьми-акторами як до, так і після вистави, та завершується взаємодією з глядачами, які включаються в активне обговорення або навіть у створення власного варіанту розвитку сюжету. Соціальним театр робить застосування інтерактивних технік – спільного обговорення, пошуку варіантів розв'язання ситуації, групової дискусії, залучення глядачів до участі під час вистави. Соціальна функція театру – активізація глядачів, створення умов для всебічного і щирого обговорення навіть “незручних” тем, зняття напруження та конфліктності у стосунках, набуття досвіду у відстоюванні життєвої позиції, відповідального вибору. Тому соціальна складова театру має профілактичне навантаження – чинить вплив на формування громадської думки у середовищі однолітків, що важливо для підлітків, у середовищі жителів соціокультурного простору – у мікрорайоні школи – що важливо для вчителів та батьків. [4, 11-12].

Соціально-психологічний театр є засобом вивчення життя окремої людини або цілої сім'ї, спільноти. Він дає можливість дистанціюватися від особистих переживань того, щоб поспостерігати за ними так би мовити “збоку, зі сторони”. Водночас участь у театрі акторів – це можливість реалізувати свої соціальні потреби, відчуття успішності і визнання.

Як стверджує Жеребньова Л.В., щоб розглянути актуальні для учнівської молоді проблеми та знайти шляхи їх вирішення, соціальні педагоги, психологи використовують елементи психодрами – роботу з реальними життєвими ситуаціями, які відбувалися, відбуваються або можуть відбутися. СПТ сприяє особистісному розвитку учасників, актуалізації й об'єктивізації проблемних стосунків у вигляді завершеного і цілісного просторово-часового континууму. Через театральну гру особистість отримує можливість вийти за рамки своєї реальності, в якій вона живе, наділяючи предмети оточуючого світу іншими смислами. У власні сценічні практики відбувається актуалізація відсутнього досвіду, його усвідомлення і присвоєння через особисті переживання. Завдяки рефлексії, яка супроводжує театральну гру, її учасник отримує ефективні інструменти корекції власних поведінкових стереотипів. [4, 24]. Це

сприяє відновленню цілісності особистості, що може бути зруйнованою через соціальні психотравмуючі обставини життя, підвищує відповідальність за власні вчинки і сприяє оволодінню контролем над своєю поведінкою.

Діти як актори і як глядачі, потрапляючи в доброзичливу групу однолітків та дорослих, вчаться сприймати один одного, демонструвати розуміння і повагу, увагу до внутрішнього світу. Підлітки отримують безцінний досвід обміну почуттями, думками і переживаннями з іншими людьми у безпечних умовах, без критики, табу та приниження. Створюючи і демонструючи вистави, школярі потрапляють у ситуацію успіху і публічного визнання. Важливим є підвищення самооцінки, усвідомлення вибору, зростання відповідальності, щирості, впевненості підростаючого покоління. [7].

Ще одна група учасників соціально-психологічного театру – дорослі (батьки, вчителі, представники адміністративного складу школи) під дією рефлексійного впливу того, що відбувається на сцені мають змогу поглянути на інсценовану підлітками проблему не зі своєї “дорослої, всеконтролюючої, всезнаючої” сторони, а очима підлітка; побачити запропоновану соціальну проблему зі середини, можливо навіть вперше проаналізувавши не засуджуючи, а намагаючись зрозуміти.

Суть інтерактивної методики соціально-психологічного театру – пошук у рамках запропонованого спектаклю разом із учасниками й учасницями способів вирішення проблеми або виходу із життєвої ситуації. Основний зміст техніки:

- Впродовж 15-20 хвилин розігрують міні-виставу з декількох мізансцен, у якій яскраво демонструють причини, що призводять до ризикованої поведінки. Подібні проблемні ситуації трапляються з підлітками та їх оточенням, людьми на вулиці, у сім'ї, у школі. Нічого вигаданого або неактуального в них немає, вони відповідають реальному стану справ. Найчастіше в основі сценарію лежить чиясь особиста історія або пережитий досвід.
- У фінальній частині вистави емоційно забарвлену та проблемну за змістом мізансцену переривають “стоп-кадром” і глядачам пропонують змінити кожен попередню ситуацію так, щоб трагедії в подальшому не трапилось. З цього моменту розпочинається наступна частина вистави, що триває близько години, під час якої відбувається: по-перше, обговорення причини, що спричинили проблемну ситуацію, а по-друге, пошук конструктивних шляхів вирішення проблемної ситуації. [7].

Підготовка до вистави соціально-психологічного театру проходить у чотири етапи: 1 *етан* – вибір та обговорення проблеми (при цьому важливо, щоб організатор (соціальний педагог, психолог) або інші учасники проекту визначили актуальну проблему, яка буде емоційно забарвленою та цікавою для всіх); 2 *етан* – робота над сценарієм (на цьому етапі розписується сценарій, створюються портрети героїв п'єсовки, підбирається музичне оформлення, створюються декорації); 3 *етан* – репетиція мізансцен і вистави загалом; 4 *етан* – обговорення. Останній етап є досить важливим у всій роботі театру. З глядачами обговорюються причини створення запропонованої проблеми та шляхи її коректування, здійснюються спроби передбачити наслідки поведінки героїв, відбувається обмін почуттями, рефлексія. В такому театрі немає однозначних відповідей на питання, як не може бути ідеального варіанту розв'язку подій. Значна роль належить керівнику театру, який веде обговорення. Важливо відчутти і вчасно відреагувати на дії, висловлювання глядачів. Відбувається засвоєння інформації профілактичного змісту. [3].

Використання інтерактивної методики організації соціально-психологічного театру з учнівською молоддю є однією з небагатьох форм профілактично-корекційної роботи соціального педагога, яка вимагає фізичної й особистісної присутності на виставі, активізує стан “тут і тепер”, пробуджує емоційні переживання, а тому може виступати одним із небагатьох чинників соціальної психопрофілактики та формування психологічного й соціального здоров'я особистості. Головною особливістю вистави соціально-психологічного театру є те, що вона – це наслідок систематичної профілактичної, корекційно-розвивальної роботи з дітьми-акторами як до, так і після вистави, та завершується взаємодією з глядачами, які включаються в активне обговорення або навіть у створення власного варіанту розвитку сюжету.

Результатом роботи соціально-психологічного театру є поступова підготовка дитини до дорослого життя, формування соціально-психологічної зрілості, а саме: підліток здатний до самокорекції, роботи над собою і до самостійного вибору; формується гуманістична спрямованість і позитивність відчуття життя особистості, здатність ставити мету і досягати її; будувати конструктивні стосунки з оточуючими, потреба працювати над собою і розвивати власний потенціал. [5, 47].

Отже, соціально-психологічний театр – результат досвіду і трансформації соціальної проблеми на рівні групи – тобто, та яскрава картинка, яка, зрештою стає доступною глядачам. Це не постановочний ефект, а продукт, створений завдяки пережитим і висловленим почуттям, думкам та ідеям дітей та їх керівника у процесі соціально-психологічної та педагогічної групової корекції. Рефлексійного впливу зазнають усі учасники соціально-психологічного театру: як самі учасники-актори, трансформуючи в соціальну проблему, намагаючись її інсценувати так, як вони це розуміють; так і учасники-глядачі, які є співучасниками дійства, залученими до розуміння та прагнення вирішити поставлену проблему. Завдяки рефлексії, яка супроводжує театральну гру, її учасник отримує ефективні інструменти власної корекції особистих поведінкових стереотипів.

У перспективі ми плануємо дослідити, проаналізувати соціальну рефлексію, використовуючи практичний досвід застосування інших інтерактивних методик роботи соціального педагога, зокрема таких як форум-театр, плейбек-театр.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях / О.В. Безпалько. – К.: Центр навч. л-ри, 2003. – 134 с.
2. Герасимова О.І. Формування рефлексивних умінь студентів вищих педагогічних навчальних закладів в психолого-педагогічному аспекті / О.І. Герасимова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/4161/1/O.Gerasymova_VOU_10_FLMD_PL.pdf. – Назва з екрану.
3. Досвід роботи практичного психолога ЗОШ І-ІІІ ст. №12 Вареник С.В. (Корекція девіантної поведінки через

- соціально-психологічний театр “Маска”). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pervomaisk-uo.at.ua/Psiholog_slujba/Dosvig_koleg/dosvid_roboti_praktichnogo_psihologa_zosh_12-psik.docx. – Назва з екрану.
4. Жеребньова Л.В. Соціально-психологічний театр / авт.-упор.: Любов Жеребньова, Тетяна Артеменко. – К.: Шк. світ, 2011. – 120 с.
 5. Заверико Н.В. Форми соціальної/соціально-педагогічної роботи / Н.В. Заверико // Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – [2-е вид.]; за заг.ред.проф. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 522 с.
 6. Ключан Ю.В. Соціально-педагогічна профілактика делінквентної поведінки учнівської молоді: сутність, методи, форми / Ю.В. Ключан // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету “Україна”. – 2015. – №11. – 384 с.
 7. Козубенко Т. Створення та діяльність соціально-психологічного театру / Тетяна Козубенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tatyana kozubenko.blogspot.com/2011/06/blog-post_2664.html. – Назва з екрану.
 8. Куева Давіла Луїс Сократес. Формування рефлексивної компетентності в майбутніх учителів музики в процесі професійної підготовки / Куева Давіла Луїс Сократес: дис. для здобуття канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdpu.edu.ua/doc/vr/kueva/dis.pdf>. – Назва з екрану.
 9. Танцюра Л.О. Соціально-психологічний театр як засіб формування ціннісних орієнтацій молоді, утвердження здорового способу життя / Ліна Олександрівна Танцюра. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/osvitasmila/ss-15531606>. – Назва з екрану.
 10. Форум-театр: формула виходу з кризи: навч.-метод. посіб. / Л. Гук, М. Григорівна, Д. Доусет, О. Єделєва [та ін.]. – К.: Школа рівних можливостей, 2007. – 68 с.

REFERENCES

1. Bezpal'ko O.V. Sotsial'na pedahohika v skhemakh i tablytsyakh / O.V. Bezpal'ko. – K.: Tsentrnavch. l-ry, 2003. – 134s.
2. Herasymova O.I. Formuvannya refleksyvykh umin' studentiv vyshchyykh pedahohichnykh navchal'nykh zakladiv v psykhologo-pedahohichnomu aspekti / O.I. Herasymova. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://elibrary.kubg.edu.ua/4161/1/O.Gerasymova_VOU_10_FLMD_PI.pdf/. – Nazva z ekranu.
3. Dosvid roboty praktychnoho psykhologa ZOSH I-III st. №12 Varenyk S.V. (Korektsiya deviantnoyi povedinky cherez sotsial'no-psykhologichnyy teatr “Maska”). – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://pervomaisk-uo.at.ua/Psiholog_slujba/Dosvig_koleg/dosvid_roboti_praktichnogo_psihologa_zosh_12-psik.docx. – Nazva z ekranu.
4. Zherebn'ova L.V. Sotsial'no-psykhologichnyy teatr / avt.-upor.: Lyubov Zherebn'ova, Tetyana Artemenko. – K.: Shk. svit, 2011. – 120 s.
5. Zaveryko N.V. Formy sotsial'noyi / sotsial'no-pedahohichnoyi roboty / N.V. Zaveryko // Entsyklopediya dlya fakhivtsiv sotsial'noyi sfery. – [2-e vyd.]; zazah. red. prof. I.D. Zvyeryevoyi. – Kyiv, Simferopol': Universum, 2013. – 522 s.
6. Klochan Yu.V. Sotsial'no-pedahohichna profilaktyka delinkventnoyi povedinky uchniv'skoyi molodi: sutnist', metody, formy / Yu.V. Klochan // Zbirnyk naukovykh prats' Khmel'nyts'koho instytutu sotsial'nykh tekhnolohiy Universytetu “Ukrayina”. – №11. – 2015. – 384 s.
7. Kozubenko T. Stvorennya ta diyal'nist' sotsial'no-psykhologichnogo teatru / Tetyana Kozubenko. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://tatyana kozubenko.blogspot.com/2011/06/blog-post_2664.html/ – Nazva z ekranu.
8. Kueva Davila Luis Sokrates. Formuvannya refleksyvnoyi kompetentnosti v maybutnikh uchyteliv muzyky v protsesi profesiynoyi pidhotovky / Kueva Davila Luis Sokrates: dys. dlya zdobuttya kand. ped. nauk: 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiynoyi osvity). – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.pdpu.edu.ua/doc/vr/kueva/dis.pdf>. – Nazva z ekranu.
9. Tantsyura L.O. Sotsial'no-psykhologichnyy teatr yak zasib formuvannya tsinnisnykh oriyentatsiy molodi, utverdzhennya zdorovoho sposobu zhyttya / Lina Oleksandrivna Tantsyura. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.slideshare.net/osvitasmila/ss-15531606/> – Nazva z ekranu.
10. Forum-teatr: formula vykhodu z kryzy: [navchal'no-metodychnyyposib.] / L. Huk, M. Hryhorivna, D. Douset, O. Yedyelyevatain. – K.: Shkola Rivnykh mozhlivostey, 2007. – 68 s.

И.Б. ЛЕВЧУК. РЕФЛЕКСИОННОЕ ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ТЕАТРА В ПРОФИЛАКТИЧЕСКИ-КОРРЕКЦИОННОЙ РАБОТЕ СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

В научной статье проанализированы особенности организации и деятельности социально-психологического театра. Акцентировано на роли рефлексивных влияния социально-психологического театра в профилактической и коррекционной работе социального педагога. Выделено, что благодаря рефлексии, которая сопровождает театральную игру, ее участник получает эффективные инструменты собственной коррекции личных поведенческих стереотипов.

Ключевые слова: *социально-психологический театр, рефлексия, форум-театр, социальный педагог, профилактически и коррекционная деятельность.*

I.B. LEVCHUK. REFLEXIVE INFLUENCE OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL THEATRE IN PREVENTATIVE-CORRECTIONAL WORK OF SOCIAL EDUCATOR

Peculiarities of organization and activity of socio-psychological theatre have been analyzed in the given article. The attention has been paid to the function of reflexive influence of socio-psychological theatre in preventative and correctional work of social educator. It has been pointed out that reflection, which attends theatrical performance, helps the participant to get effective tools of personal correctional behavior stereotypes.

Key words: *socio-psychological theatre, reflection, forum-theatre, social educator, preventive and correctional work.*

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. Я.В. Сверлюк.

Одержано редакцією 07.06.2017 р.

ЗМІСТ

Павелків Р.В. Проблема розуміння та утвердження цінності особистості сучасним педагогом.	3
Малафійк І.В. Суб'єктність як якість сучасної освіти.	6
Руденко В.М. Зміст вищої освіти як предмет педагогічного проектування в контексті культури.	11
Беленька Г.В. Формування фахової компетентності майбутніх педагогів під час навчання в університеті.	15
Лінник О.О. Закономірності та принципи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах вищого навчального закладу.	19
Пелех Ю.В., Непеляк М.С. Глобалізаційний вимір сучасного вищого навчального закладу: інноваційний погляд.	22
Волинець К.І. Людський капітал як фактор інноваційного розвитку вищого навчального закладу.	25
Оксенюк О.В. Науковий парк у системі освітологічної підготовки фахівців.	29
Мищенко Т.О., Стадник Н.В. Студентоцентричне навчання як вектор розвитку гуманітарної парадигми освіти.	32
Петрук Л.П. Теоретико-методичні основи організації самостійної роботи студентів в умовах реформування вищої освіти в Україні.	37
Сяська І.О. Впровадження системи екологічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах на засадах сталого розвитку.	40
Гнедко Н.М. Технології віртуальної та доповненої реальності в освітньому середовищі вищого навчального закладу.	44
Булгаков В.П. Теоретико-методологічні засади педагогічної творчості та майстерності в умовах інформаційного суспільства.	48
Серковска-Монка Ядвіга Що нейронаука може внести до дидактики?.	51
Карпенчук С.Г. А якщо звернутися до «Пампедії»	55
Белова С.А. Педагогіка співробітництва у практиці експериментальних Бременських шкіл 20-х рр. ХХ ст.	60
Галатюк М.Ю. Цикл навчального пізнання – основа моделювання навчально-пізнавальної діяльності учнів з природничих предметів.	64
Останчук М.В. Методика теоретичного вивчення теми з фізики «Світловий потік і фотометричні величини» в класах природничо-математичного профілю.	67
Мороз Л.В., Трофімчук В.М., Василькевич С.С. Використання методу портфоліо в практиці навчання іноземної мови.	71
Шевчук О.А. Формування валеологічного світогляду старшокласників загальноосвітнього навчального закладу щодо усвідомлення сутності дорослого життя.	75
Плисюк О.Р. Методичні аспекти диференційованого навчання математики в старшій школі з врахуванням різниці в темпі засвоєння знань під час самостійної роботи учнів.	77
Галатюк Т.Ю. Формування методологічної культури старшокласників на основі діяльнісного підходу до вивчення природничих предметів.	82
Совгар О.М. Захист українського шкільництва в діяльності культурно-освітніх товариств Галичини кінця ХІХ – початку ХХ століття.	86
Дубич К.В., Данилюк К.В. Соціальний педагог в організації інклюзивного навчального процесу дітей з обмеженими фізичними можливостями.	89
Ставожинська-Гжондел Марія Багатокультурний діалог в контексті дитячої міграції як виклик сучасній школі.	92
Нечипорук Л.І. Проблема ресоціалізації дітей із сімей вимушених переселенців.	96
Лукаsevич Роланд Педагогічні й етичні аспекти дослідження безпритульних методом спостереження з неявною участю.	99
Павелків В.Р. Формування деструктивної поведінки підлітків як наслідок десоціалізації.	103
Бриндіков Ю.Л. Реабілітація як сфера професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери.	106
Слозанська Г.І. Підготовка майбутніх соціальних працівників до застосування «casework» як методу соціальної роботи в територіальній громаді.	111
Левчук І.Б. Рефлексійний вплив соціально-психологічного театру в профілактично-корекційній роботі соціального педагога.	114
Лехолетова М.М. Формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій діяльності.	118
Косарева О.І. Діагностика рівня розвитку соціальної компетентності як комплексної характеристики особистості майбутнього педагога.	122
Марчук Г.В. Дошкільний навчальний заклад як центр формування соціального досвіду старших дошкільників.	125
Найда Р.Г. Педагогічне проектування становлення самооцінки дошкільника в умовах освітнього середовища дошкільного закладу.	129
Конончук Д.І. Соціально-педагогічна підтримка у формуванні безпечної поведінки підлітків у оздоровчих таборах.	132
Катеринюк В.І. АРТ-терапевтичні вправи та техніки у контексті попередження девіацій у дітей та підлітків. ...	136
Кононко О.Л. Готовність майбутнього педагога до формування у дошкільників цілісної наукової картини світу.	139

Мирончук Н.М. Моделювання ситуацій самоорганізації у контекстній підготовці майбутніх викладачів вищої школи.	145
Дзюбишина Н.Б. Компетентнісний підхід у процесі підготовки майбутніх хореографів.	149
Волинець Ю.О. Стаднік Н.В. Формування професійно-дослідницької компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти.	153
Маліновська Н.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетенції у дітей дошкільного віку.	157
Романенко Л.В., Романенко К.А. Підготовка майбутнього вчителя до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів як наукова проблема.	160
Косарева Г.М. Діагностика сформованості когнітивного компонента толерантного ставлення до дітей з особливими потребами у майбутніх вихователів.	163
Козачук М.В. Формування професійної компетентності логопеда в умовах інклюзивної освіти.	167
Калаур С.М. Використання проблемних ситуацій та завдань під час формування у майбутніх фахівців соціальної сфери готовності до розв'язування професійних конфліктів.	171
Коваленко О.В. Управлінські ситуації як засіб підготовки організаторів дошкільної освіти до професійної діяльності.	175
Грицай Н.Б. Дидактика біології як базова дисципліна у методичній підготовці майбутніх учителів біології: європейський та український контекст.	180
Чувасова Н.О. Проблемно-креативні ситуації в структуруванні змісту природничих дисциплін як засіб розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології.	184
Хміль Н.А. Зміст і структура професійної готовності майбутніх учителів до використання хмарних технологій у навчально-виховному процесі.	189
Павлюк Н.П. Ділове спілкування як основа комунікативної культури студентів, викладачів у вищих навчальних закладах.	193
Джеджер К.В. Дефініції «Ділове спілкування», «Професійне спілкування», «Професійне ділове спілкування» у термінологічному тезаурусі стосовно комунікативної підготовки студентів.	197
Степанова О.І. Компетентісно-орієнтований підхід при викладанні культури мовлення майбутнім вихователям дошкільних навчальних закладів у контексті гуманізації освітнього процесу вищів.	201
Козлюк О.А. Стан підготовки майбутніх вихователів до формування гуманістичної спрямованості спілкування дошкільників.	205
Падалка О.І. Когнітивний компонент у структурі пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів.	208
Федорова Н.В. Формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки.	211
Янцур М.С. Гуманістичний аспект професіологічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.	215
Галатюк Ю.М. Формування готовності майбутніх учителів фізики до проектування та організації творчої навчально-пізнавальної діяльності.	222
Горонаха Н.М. Організація педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта»: компетентнісний аспект.	225
Мельничук О.В. Педагогічні здібності викладача вищого навчального закладу.	230
Павелків К.М. Професійна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови: сутність, зміст, структура.	232
Мосейчук Ю.Ю. Психолого-педагогічні підходи до педагогічного проектування професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури з високим рівнем культури здоров'я.	236
Ващенко О.М. Методологічні засади підготовки майбутнього вчителя до використання здоров'язбережувальних освітніх технологій в навчально-виховному процесі початкової школи.	240
Мондич О.В. Методика формування предметної компетентності майбутніх учителів початкових класів з анатомії та фізіології людини.	244
Конончук О.А. Компетентнісна складова у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти як умова попередження агресивної поведінки дошкільників.	247
Руденко Н.М. Формування конфліктологічної культури студентів на заняттях спецкурсу «Конфлікти в дитячому віці».	252
Володько Т.К. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя початкової школи засобами виставкової діяльності.	255
Тюска В.Б. Самореалізація майбутнього педагога – організатора дозвілля у клубній діяльності.	258
Ваколюк А.М., Дутчак В.В. Вплив фізичної культури на формування всебічно розвинутої особистості.	262
Юрчук О.І. Педагогічні умови підготовки студентів до здійснення рухового режиму в дошкільних навчальних закладах.	265
Войтович О.В. Сутність емоційної саморегуляції вихователя дошкільного закладу.	269
Осипчук О.П. Педагогічні умови формування моральної поведінки у молодших школярів.	272
Дуброва А.С. Тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови в контексті європейських вимог.	275
Станіславчук Н.І. Формування етичної компетентності студентів у вищій школі.	278
Луцик Г.О. Готовність майбутніх психологів до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки як теоретична проблема.	280

Горохівська Т.М. Структура професійно-педагогічної компетентності викладача: теоретичний аналіз.	284
Воронцова І.В. MIND MAP як засіб підвищення ефективності графічної підготовки студентів технічних коледжів.	288
Сушенцева Л.Л. Інтегровані предметні навчальні комплекси як основа формування професійної мобільності педагога професійного навчання машинобудівного профілю.	291
Давидович В.О., Томаш В.В. Сучасні підходи в організації групової та індивідуальної навчальної діяльності учнів професійно-технічних навчальних закладів на заняттях з машинобудівельних дисциплін.	296
Дичківська І.М. Теоретичне обґрунтування змісту рефлексивного компонента готовності до інноваційної діяльності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.	300
Яницур Л.А. Інноваційно-пошукова робота педагога з методики образотворчої діяльності на різних етапах раннього і дошкільного дитинства.	303
Вертугіна В.М., Пугач А.Ю. Формування просторових уявлень у дітей п'ятого року життя (на матеріалі об'єктів екологічної стежини).	306
Глінчук Ю.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до запобігання учнівського травматизму.	309
Павлюк Т.О. Використання елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.	313
Семеняко Ю.Б. Емпіричне дослідження виховання культури споживання медіа-продукції у дітей старшого дошкільного віку в сім'ї.	316
Романюк А.А. Реалізація вчителями початкових класів принципу наочності в освітньому процесі початкової школи.	320
Артемова Ю.І. Методичні основи навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	323
Відомості про авторів.	327